

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I
ŽIVOTNE SREDINE

IZVJEŠTAJ O RADU 2019.

SEKTOR ZA ZAŠTITU PRIRODE, MONITORING, ANALIZU I IZVJEŠTAVANJE

I) PRIKAZ REALIZACIJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I ZAKLJUČAKA VLADE

1. Izrađena i usvojena Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2018. godinu,

Informacija o stanju životne sredine predstavlja osnovni dokument kojim se daje ocjena ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori, kao i preporuke u planiranju politike zaštite životne sredine. Shodno Članu 57 Zakona o životnoj sredini ("Sl. list RCG", br. 52/16), Agencija za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore obavezna je da izrađuje i publikuje Informaciju o stanju životne sredine u Crnoj Gori, s predlogom mjera i konkretnih aktivnosti za poboljšanje postojećeg stanja i rešavanje ili ublažavanje identifikovanih problema.

Informacija je bazirana na podacima i analizama koje Agencija za zaštitu prirode i životne sredine dobija kroz realizaciju godišnjeg Programa monitoringa po svim segmentima životne sredine. Program monitoringa na godišnjem nivou za potrebe Agencije realizuju institucije izabrane putem tenderske procedure.

2. Izrađen Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2020. godinu

Na osnovu člana 55 Zakona o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 52/16), Agencija za zaštitu prirode i životne sredine obavezna je da predloži Program monitoringa životne sredine Ministarstvu održivog razvoja i turizma. Godišnji program monitoringa donosi Vlada Crne Gore.

3. Napomena: Program monitoringa kvaliteta površinskih, podzemnih i voda za kupanje priprema organ državne uprave nadležan za hidrometeorološke poslove, a program monitoringa voda za piće priprema organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, u skladu sa posebnim propisima.

4. Realizacija aktivnosti na uspostavljanju Nature 2000 u Crnoj Gori

Tokom 2020. godine Agencija za zaštitu prirode i životne sredine po metodologiji koju je uspostavio prethodno navedeni IPA Projekat nastavila je mapiranje staništa i vrsta tokom 2019. godine na područjima koja nijesu istraživana prethodnim aktivnostima u alpskom biogeografskom regionu: Bjelasica, Maglić, dio kanjona Pive koji je preostao tj koji nije rađen prethodnim projektom, Obzir, Maočnica–dolina Čehotine. Mapiranje ihtiofaune (riba) nastavljeno je na sljedećim područjima: Čehotine (gornji i donji tok), Plavskog jezera, Lima (gornji i donji tok), Lješnice, Bistrice, Ljuboviđe, Tare (gornji i donji tok), Morače (gornji i donji tok) i Zete. Mapiranje ornitofaune (ptica) realizovano je po posebnom planu lokacija.

Ekspertski tim koji je realizovao terenski rad, činilo je 38 stručnjaka i 10 mladih stručnjaka, i to stručnjaci Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, JP „Nacionalni parkovi Crne Gore“, Prirodnjačkog muzeja i Prirodno-matematičkog fakulteta, kao i učesnici prethodnog IPA projekta. Realizovane su i dvije početne obuke i to: kancelarijska obuka za vrste i terenska obuka za staništa, u trajanju od 3 dana na području Pive.

Važno je istaći da je u cilju jačanja nacionalnih kapaciteta za prikupljanje podataka u okviru Natura 2000, 10 mladih stručnjaka otpočelo intezivnu obuku za samostalni rad.

Tokom 2019. godine realizovano je ukupno oko 860 radnih dana eksperata za terenski rad. U toku je obrada podataka u GIS-u pri čemu preliminarna analiza pokazuje da je tokom terenskog rada stručnjaka za staništa kartirana površina od 57 325.93 ha što predstavlja 4,13% kopnenog dijela teritorije Crne Gore.

5. Realizacija kartiranja stanišnih tipovsa na Skadarskom jezeru kao aktivnost CSBL projekta „Očuvanje i održiva upotreba biološke raznolikosti na jezerima Prespa, Ohrid i Skadar / Skadar“, koju sprovodi GIZ, a finansira njemačko Ministarstvo za ekonomski razvoj i saradnju (BMZ)

U 2019. g. su se sprovele aktivnost „Kartiranje staništa Natura 2000 Nacionalnog parka Skadarsko jezero“ koje je zatražilo Ministarstvo održivog razvoja i turizma, kao dio podrške CSBL projekata „Očuvanje i održiva upotreba biološke raznolikosti na jezerima Prespa, Ohrid i Skadar / Skadar“, koju sprovodi GIZ, a finansira njemačko Ministarstvo za ekonomski razvoj i saradnju (BMZ), s ciljem poboljšanja prekograničnog upravljanja jezerima: Prespa, Ohrid i Skadar / Skadar u skladu sa ciljevima EU koji se tiču zaštite životne sredine i biološke raznovrsnosti. Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je koordinirala i realizovala ovu aktivnost u saradnji sa GIZ kancelarijom i formiranim stručnim timom.

U okviru projekta je urađen popis i kartiranje staništa iz Aneksa I Direktive o staništima (HD) i biljnih vrsta iz Aneksa II iste direktive na cijelom području NP „Skadarsko jezero“ (crnogorski dio) prema metodologiji koja se koristi u okviru IPA projekta Natura 2000. Takođe su dati podaci o raznolikosti i kvaliteti vegetacije na Skadarskom jezeru kao podloga za izvještavanje prema Sekretarijatu Bernske konvencije. Urađena je referentna lista staništa za Skadarsko jezero, za crnogorski dio NP „Skadarsko jezero“. Obavljena je obuka lokalnih stručnjaka u Crnoj Gori za mapiranje kopnenih i vodenih staništa, uključujući pokazateljske vrste za ta staništa. U realizaciji ove aktivnosti učestvovala su 2 stručnjaka za močvarna staništa i 3 stručnjaka za kopnena staništa koji su mapirali teritoriju od 46666,55 ha na Skadarskom jezeru što predstavlja predstavlja 3,37% kopnenog dijela teritorije Crne Gore.

6. Izrada studije zaštite za Dolinu rijeke Zete

Nakon potpisivanja Ugovora o finansiranju izrade studije zaštite za Dolinu rijeke Zete, 19 stručnjaka je tokom 2019. godine na terenu provelo više od 200 terenskih dana. Studija je u novembru data na javnu raspravu, održane su tri tribine sa građanima. Dokument je izglasan na lokalnim parlamentima Danilovgrada i Podgorice a 4.decembra Vlada Crne Gore donijela je Odluku o proglašenju Parka prirode Dolina rijeke Zete.

7. Registracija imaoca divljih životinja

Nakon otvorenog poziva imaocima divljih životinja, više od 50 imaoca na cijeloj teritoriji države je posjećeno, utvrđeno je stanje, način držanja životinja i njihov popis. Za pravilno označene životinje i sa zakonski propisanim uslovima držanja dato je rješenje o držanju, za ostale su propisani uslovi i naloženo otklanjanje nedostataka.

8. Realizacija istraživanja nultog stanja ostrva sv. Nikola

Za potrebe izdavanja Akta o uslovima i smjernicama zaštite prirode za izradu Detaljne planske razrade lokaliteta ostrvo Sveti Nikola, a na osnovu zahtjeva Ministarstva održivog razvoja i turizma Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u cilju dobijanja odgovarajućih podataka o prirodnim vrijednostima lokaliteta (prisustvo zaštićenih vrsta, značajnih tipova staništa, geonasleđa i dr.) sprovedla odgovarajuća istraživanja. Nakon sakupljenih podataka, o flori, fauni, gljivama, staništima i predionim karakteristikama, izvršena je analiza podataka i urađen Izvještaj “Prirodne vrijednosti ostrva Sveti Nikola”

9. Aktivno učešće u radu pregovaračkih struktura i priprema materijala za potrebe pregovaračkog postupka za Poglavlje 27 - Životna sredina, za oblasti: Zaštita prirode, Klimatske promjene, Vazduh, More i Izvještavanje prema Evropskoj agenciji za životnu sredinu

U okviru pregovaračkog postupka sa Evropskom Komisijom Agencija za zaštitu prirode i životne sredine i tokom 2019. dala je značajan doprinos svojim ekspertskim iskustvom i kapacitetima u pred pristupnim pregovorima, posebno u dijelu praćenja i realizacije aktivnosti definisanih Strategijom aproksimacije za Poglavlje 27 i izradi Pregovaračke pozicije za Poglavlje 27, kao i ostalim relevantnim dokumentima po ovom pitanju.

10. Raspisivanje tendera i odabir institucija za sprovođenje programa monitoringa za 2019. godinu;
11. Koordinacija i praćenje realizacije programa monitoringa životne sredine Crne Gore u 2019. godini,
12. Kontinuirano mjerenje koncentracije (mikroskopiranje brojanje satno, dnevno a potom izveštavanje na nedeljnom nivou o koncentraciji polenovih zrna u vazduhu) polenovih zrna u vazduhu, i pravljenje semafora koji se prosleđuju kolegama iz informacionog sistema a dalje javnosti na uvid.
13. Učešće u ispunjavanju formulara za nominaciju ramsarskog područja Ulcinjske Solane koja je proglašena Ramsarskim područjem 4.septembra 2019. godine.
14. Učešće u obukama/radionicama u cilju stručnog usavršavanja,
15. Učešće na stručnim sastancima, konferencijama i okruglim stolovima,
16. Učešće u Izradi VI Izveštaja o primjeni Konvencije o biološkoj raznovrsnosti (CBD)
17. Učešće na sastancima vezanih za rad Regionalne grupe za biodiverzitet (BDTF)
18. Saradnja sa Evropskom Agencijom za životnu sredinu (EEA) kroz posjetu zemlji od strane Direktora EEA u januaru 2019. Godine, učešćima na sastancima Nacionalnih Fokalnih tačaka kao i učešće na sastancima Nacionalnih Referentnih Centara (NRC) za izvještavanje prema Evropskoj Agenciji za životnu sredinu (EEA).
19. Učešće na sastancima I u radu Nadzornog komiteta Barselonske konvencije;
20. Učešće u ekološkim akcijama u organizaciji i koorganizaciji Agencije
21. Redovno ažuriranje baze podataka speleo-objekata u Crnoj Gori
22. Učešće na sastancima Nacionalnih Referentnih Centara (NRC) za izvještavanje prema Evropskoj Agenciji za životnu sredinu (EEA).
23. Učešće na sastanku u cilju izrade analize početnog stanja i definisanja ciljeva u skladu sa obavezama iz ratifikovanog Protokola o vodama i zdravlju.
24. Učešće na završni sastanak za upravljanje slivom rijeke Drina.
25. Učešće na Internacionalnoj konferenciji za zaštitu rijeka u Jugoistocnoj Evropi u organizaciji WWF- "World Wildlife Fund" u Podgorici .
26. Učešće na regionalnom okruglom stolu Nexus pristupa u Jugoistocnoj Evropi vezano za sliv rijeke Drim.
27. Učešće u radnoj grupi za praćenje kvaliteta voda.
28. Učešće u radnoj grupi komisije za vodu Ministarstva zdravlja.
29. Učešće na sastanku za nacionalne ekspertske konsultacije o značaju protokola o vodama i zdravlja.
30. Davanje mišljenja na nacrt Pravilnika o načinu i rokovima utvrđivanja statusa površinskih i podzemnih voda.
31. Davanje mišljenja na Prijedlog odluke o određivanju ranjivih područja.
32. Davanje mišljenja na prijedlog monitoringa površinskih i podzemnih voda Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja Crne Gore, kao i mišljenje na nacrt monitoringa voda za piće Ministarstvu zdravlja Crne Gore za 2020 g.

33. Davanje mišljenja na plan upravljanja Jadranskim i Dunavskim slivom na zahtjev MPIRR CG
34. **Učešće na inicijalnom sastanku sa Ministarstvom odbrane povodom određivanja "nultog stanja" i sačinjavanja Predloga monitoringa stanja životne sredine na području predviđenom za obezbjeđivanje vojnog poligona na Sinjajevini.**
35. Učešće na sastancima i u radu Nadzornog komiteta Barselonske Konvencije
36. Učešće u ekološkim akcijama u organizaciji i koorganizaciji Agencije
37. Učešće na TAIEX misijama (studijskim posjetama i radionicama u zemlji) relevantnim za tematske oblasti koje pokrivaju službenici u sektoru.
38. Učešće na ACCOMBAMS radionicama.
39. Učešće na godišnjem sastanku radne grupe za Inventar emisija zagađujućih gasova u vazduh TFEIP
40. Redovno ažuriranje baze podataka speleo-objekata u Crnoj Gori
41. Učešće u radu radne grupe za izradu Zakona o zaštiti od negativnog uticaja od klimatsih promjena.
42. **Davanje stručnih mišljenja na zahtjev Sektora za izdavanje dozvola:**

- za potrebe izvoza nezaštićenih divljih vrsta biljaka i gljiva na osnovu čl. 73. Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16) i Pravilnika o bližem načinu i uslovima sakupljanja, korišćenja i prometa nezaštićenih divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva koje se koriste u komercijalne svrhe ("Sl. list CG", br. 62/10).

-za potrebe izdavanja Akta o uslovima zaštite prirode, prema čl. 18. Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16) a) za potrebe izrade planova, osnova i programa

-za obavljanje radnji i aktivnosti u zaštićenim prirodnim dobrima shodno čl. 40 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16).

- za potrebe vršenja naučno-obrazovnih istraživanja na području Crne Gore, odnosno, sakupljanju zaštićenih i/ili nezaštićenih vrsta i biljaka u iste svrhe shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16).

- za potrebe vršenja sakupljanja nezaštićenih vrsta shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16).

- za potrebe uključivanja vrsta faune i flore u Prilog II CITES konvencije

- za potrebe informacije o prijedlogu mjera mehaničke kontrole i/ili eradikacije invazivne biljne vrste *Egeria densa*

- Mjere zaštite i kontrole u odnosu na identifikovane invazivne vrste

43. **Ažuriranje podataka u Centralni registar zaštićenih područja i područja pod preventivnom zaštitom**

Na osnovu člana 38 Zakonu o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16) Zaštićena područja i područja pod preventivnom zaštitom upisuju se u registar. Registar vodi Agencija za zaštitu prirode i životne sredine.

Registar je dostupan na web portalu <http://prirodainfo.me/>.

II) **UČEŠĆE I REALIZACIJA PROJEKATA**

1. Godišnjim akcijskim programom za 2014. odobrena je realizacija projekta „Jačanje kapaciteta za upravljanje kvalitetom vazduha u Crnoj Gori“. Italijanska kompanija ORION koja je bila zadužena za implementaciju druge faze projekta – nabavka i instalacija mjerne opreme je počev od 15. januara 2019. godine radila na izgradnji novih stanica u skladu sa mehaničkim i tehničkim rasporedom stanica i instrumenata unutar istih.

Nova mreža za praćenje kvaliteta vazduha postavljena je na sledećim lokacijama:

1. Urban traffic (UT) stanica postavljena je u blizini kružnog toka na Zabjelu u Podgorici (ova stanica je prebačena sa stare lokacije, stare zgrade Vlade Crne Gore na novu lokaciju)
  2. Urban background (UB) stanica postavljena je u blizini vrtića „Sunce“ u Bloku V u Podgorici (nova stanica)
  3. Rural Background (RB) stanica postavljena je u Gornjim Mrkama u Podgorici (ova stanica je prebačena sa stare lokacije - naselje Golubovci)
  4. Urban Background (UB) stanica postavljena je u blizini Sportskog centra „Topolica“ u Baru (ova stanica je prebačena iz naselja Makedonsko u Baru na ovu novu lokaciju)
  5. Urban Background (UB) stanica postavljena je u školskom dvorištu Osnovne škole „Risto Ratković“ u Bijelom Polju (nova stanica)
  6. Urban Background (UB) stanica postavljena je u Pljevljima (stara stanica)
  7. Sub-urban Background (SB) stanica postavljena je u Gradini u Pljevljima (stara stanica)
  8. Urban Background (UB) stanica postavljena je u školskom dvorištu Gimnazije „Stojan Cerović“ u Nikšiću (stara stanica)
  9. Urban traffic (UT) stanica postavljena je u Kotoru (nova stanica)
  10. Rural Background (RB - EMEP) stanica postavljena je u Velimlju u Nikšiću (nova stanica sa laboratorijom i pomoćnim objektom za tehničko osoblje)
- Stanice 1-9 su u nadležnosti AZPŽS, dok je EMEP stanica sa pomoćnim objektima (stavka 10) u nadležnosti ZHMS.

2. Učešće na sastanku Najbolje prakse za implemetaciju IMAP-a u Nacionalne monitoringe za morski ekosistem, oblast Marine litter (otpad u moru).
3. Učešće na sastancima u okviru Projekta GEF Adriatic.
4. Organizovanje i učešće na TAIEX ekspertske misijama.
5. Učešće u Realizaciji projekta u okviru ORF Fonda “Regionalna mreža za upravljanje informacijama o biodiverzitetu i izvještavanje (BIMR)” u saradnji sa GIZ-om
6. Učešće u realizaciji Projekata „*Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore*“ koji se realizuje u saradnji Ministarstva održivog razvoja i turizma i Program za životnu sredinu Ujedinjenih nacija (UNEP/MAP), a koji se finansira iz Globalnog fonda za životnu sredinu (GEF).
7. Učešće na završnom sastanku Projekta UNEP Marine litter, koji je uspješno sprovelo JP Morsko Dobro.
8. Implementacija projekta UNEP Marine litter, za čije je sprovođenje bila zadužena Agencija
9. Učešće u testiranju nove baze podataka u okviru MEDPOL-a.
10. Učešće u izradi NBB (National Baseline Budget) za period 2015-2018.
11. Učešće na radionici korišćenja biofauinga u skladu sa Konvencijom AFS u organizaciji Međunarodne pomorske organizacije.
12. Učešće na radionici uticaj podvodne buke na sisare
13. Realizacija projekta izrade Trećeg nacionalnog izvještaja o klimatskim promjenama
14. Učešće u izradi elaborata, u cilju zaštite doline rijeke Zete sa poljoprivrednog aspekta.
15. Izrada GHG inventara za period 2016-2017
16. U okviru projekta “Sveobuhvatno ekološki prihvatljivo upravljanje PCB-ima u Crnoj Gori” – učešće u sačinjavanju Nacionalnog plana upravljanja PCB-om u CG,
17. Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, u sklopu redovnih aktivnosti, realizuje saradnju sa međunarodnim institucijama (IUCN, GIZ, UNDP i dr.) i nevladinim organizacijama na polju realizacije projektnih aktivnosti po pitanju zaštite prirode kao partnerska organizacija.

III) IZVJEŠTAVANJE PREMA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

Na osnovu Zakona o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 52/16), Agencija za zaštitu prirode i životne sredine obavezna je da saraduje sa međunarodnim organizacijama, kao i da učestvuje u radu profesionalnih mreža Evropske unije. Shodno tome, u 2018. godini od strane Agencije za zaštitu životne sredine realizovale su se sledeće aktivnosti:

1. Izveštavanje prema Evropskoj agenciji za životnu sredinu (EEA) o zaštićenim područjima prirode (nacionalni nivo) – Common Database on Designated Areas (CDDA)
2. Saradnja sa međunarodnim institucijama (IUCN, GIZ, UNDP i dr.) i nevladinim organizacijama na polju realizacije projektnih aktivnosti
3. Izveštavanje prema Evropskoj aeroalergenoj mreži (EAN) o zabilježenim koncentracijama polenovih zrna u vazduh
4. Učešće u sačinjavanju petogodišnjeg Evropskog izvještaja o stanju životne sredine 2020 (SOER2020) koji kreira Evropska agencija za životnu sredinu (EEA)
5. Obezbeđivanje inputa u SERIS bazu podataka (State of Environment Report Information System) – Informacioni sistem izvještavanja o stanju životne sredine koji vodi EEA
6. Testiranje novog informacionog sistema za izvještavanje prema MEDPOL-u.

SEKTOR ZA IZDAVANJE DOZVOLA

UPRAVNI POSTUPAK

U 2019. godini, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine - Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti je sproveo **1 663 upravna postupaka** kao i **357 drugih procedura propisanih zakonima**.

Na osnovu **Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu** ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", broj 40/10, 73/10, 40/11, 27/13 i 52/16), Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 020/07 od 04.04.2007, Službeni list Crne Gore", br. 047/13 od 08.10.2013, 053/14 od 19.12.2014) i Pravilnika donijetih u skladu sa ovim Zakonom, završeno je ukupno 123 postupka procjene uticaja, od čega je za: 68 projekata izdata ekološka saglasnosti na elaborat procjene uticaja; 51 projekat donijeto rješenje da nije potrebna procjena uticaja; 3 obustavljena postupka; 1 predmet je prosljeđen na nadležnost; u toku je ukupno još 38 predmeta koji će se prenijeti u 2020. godini.

U skladu sa **Zakonom o strateškoj procjeni uticaja** ("Službeni list RCG", broj 80/05 i „Službeni list CG“, br. 59/11) na osnovu podnijetih zahtjeva, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine izdala je 9 saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

Shodno **Zakonu o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine** ("Sl. list RCG", br. 80/05, "Sl. list Crne Gore", br. 54/09, 40/11, 42/15, 54/16) Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u 2019. godini donijela 1 Rješenje o izdavanju integrisane dozvole i 1 Rješenje o odbijanju zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole.

Shodno **Zakonu o životnoj sredini („Sl.list CG“, br.52/16)** pokrenuto je 5 upravnih postupaka za izdavanje saglasnosti na Izvještaj o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa, koji su prenešeni u 2020. godinu.

Na osnovu **Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 64/11, 39/16)** i podzakonskih akata u toku 2019 godine Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je sprovela ukupno 476 upravnih postupaka, od čega je izdato: 9 dozvole za izvoz opasnog otpada; 5 rješenja za preradu otpada, 214 dozvola za tranzit i uvoz neopasnog otpada; 16 rješenja za upis preduzeća u registar sakupljača, odnosno prevoznika otpada; 14 rješenja za upis preduzeća u registar trgovaca; 9 rješenja za upis preduzeća u registar izvoznika neopasnog otpada; 2 rješenja za upis preduzeća u registar prevoznika otpada; 95 saglasnosti na planove upravljanja otpadom proizvođača otpada; 112 rješenja o odbijanju zahtjeva; dok će još 15 postupaka biti prenijeto u 2020.godinu.

Na osnovu **Zakona o zaštiti vazduha (“Sl. list CG”, br. 25/10, 40/11, 43/15)** Agencija za zaštitu prirode i životne sredine sprovela je 24 upravnih postupaka, od čega je izdato: 22 dozvola za uvoz/izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i alternatinih supstanci; 2 dozvole za obavljanje djelatnosti održavanja i/ili popravke i isključivanja iz upotrebe proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač i/ili alternativne supstance.

Na osnovu **Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11, 28/12, 01/14)** Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine nije podnijet ni jedan zahtjev.

Na osnovu **Zakona o zaštiti prirode (“Sl. list CG“, br. 54/16))** i **Zakona o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu vrsta divlje faune i flore (“ Sl. List SRJ”, br. 11/01)** sprovedeno je ukupno 306 upravna postupka, od čega je izdato: 1 izvozna CITES dozvola; 25 dozvola za uvoz i izvoz nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja; 21 dozvola za sakupljanje i izvoz nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja; 84 dozvole za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru; 3 rješenja kojim se nedozvoljava obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru; 8 dozvola za speleološka istraživanja; 25 dozvola za obavljanje naučno obrazovnih istraživanja na zaštićenim prirodnim dobrima; 73 uslova i smjernica zaštite prirode za izrade strategija, prostornih planova, planova postavljanja objekata privremenog karaktera, planova i programa upravljanja i korišćenja prirodnih resursa (rudarstvo, energetika, saobraćaj, pomorstvo, vodoprivreda, poljoprivreda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, turizam i drugim djelatnostima koje mogu imati uticaja na prirodu), strateških planova razvoja i programa; 13 dozvola za držanje divljih vrsta životinja; 7 zaključka o odbacivanju zahtjeva; 39 rješenje o odbijanju zahtjeva; 3 negativna rješenja i 4 rješenja o obustavi postupka.

Shodno **Zakonu o odgovornosti za štetu u životnoj sredini ("Sl. list CG”, br. 27/14 i 55/16)**, Agencija je odbila 6 Rješenja o utvrđivanju štete u životnoj sredini, dok su još 4 prenijeta u 2020. godini.

Shodno **Zakonu o hidrografskoj djelatnosti („Sl.list CG“, br.21/10, 40/11, 30/12)** Agencija je izdala 1 dozvolu za obavljanje hidrografske djelatnosti.

Shodno odredbama **Zakona o hemikalijama (Sl.list CG br.51/17, od 11.08.2017.god.)** Agencija za zaštitu prirode i životne sredine u 2019. godini sprovela je ukupno 563 postupaka, od kojih je izdala: 467 dozvola za slobodan promet (uvoz) opasnih hemikalija; 47 PIC saglasnosti (Postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja); 40 Rješenja za upis preduzeća u Registar hemikalija; 9 zahtjeva za uvoz hemikalija je odbijeno, jer se preparati nijesu nalazili na Listi klasifikovanih supstanci.

Na osnovu **Zakon o biocidnim proizvodima (Sl.list CG 54/16)**, u skladu sa kojim se biocid, na osnovu zahtjeva upisuje u privremenu listu, ako je taj biocid već stavljen u promet i upotrebu, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine primila je ukupno 167 zahtjeva, od kojih je izdato: 138 rješenja o upis u Privremenu listu biocidnih proizvoda; 13 rješenja za obavljanje djelatnosti prometa, upotrebe i skladištenja biocida; 2 zahtjeva su odbijena; a 14 zahtjeva su prenešena u 2020. godinu.

OSTALE PROCEDURE PROPISANE ZAKONIMA

Shodno **Zakonu o životnoj sredini („Sl.list CG“, br.52/16)**, Agenciji je dostavljeno 11 obavještenje o Seveso postrojenju.

U skladu sa **Zakonom o strateškoj procjeni uticaja** (“Službeni list RCG”, broj 80/05 i „Službeni list CG“, br. 59/11) na osnovu podnijetih zahtjeva, izdala je: 8 mišljenja na izvještaj o stareteškoj procjeni uticaja na životnu sredinu – državni/lokalni nivo i 44 mišljenja na odluke o pristupanju/nepristupanju izradi izvještaj o stateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

U skladu sa članom 74 stav 5 **Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl list CG, br. 64/17)** izdato je 250 mišljenja (izjašnjenja) o potrebi procjene uticaja za UT uslove za planirane projekte.

U skladu sa **Zakonom o hemikalijama (Sl.list CG br.51/17, od 11.08.2017.god.)** izdato je 30 mišljenja o potrebi izdavanja dozvole za slobodan promet hemikalija.

*U skladu sa **Zakonom o zaštiti prirode** (“Sl. list CG“, br. 54/16)) i **Zakonom o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu vrsta divlje faune i flore** (“ Sl. list SRJ”, br. 11/01) izdato je 14 mišljenja o potrebi izdavanja CITES dozvola i svih/ostalih dozvola shodno Zakonu o zaštiti prirode.*

TEMATSKI DIO

U toku 2019. godine Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je implementirala sledeće Projekte (kontinuirane aktivnosti):

U okviru **Projekta“ Plana eliminacije HCFC supstanci“** realizovane su sledeće aktivnosti: kontinuirana obuka servisera rashladne i klima tehnike; redovne konsultacije sa Grupacijom za servisere rashladnih i klima uređaja koja je osnovana u okviru Odbora udruženja građevinarstva i industrije građevinskih materijala pri Privrednoj Komori

U okviru **Projekta institucionalno jačanje za implementaciju Montrealskog protokola**, kao dio informisanja javnosti, u 2019. god. povodom 16.septembra Međunarodnog dana zaštite ozonskog omotača, održane su edukativne radionice o značaju zaštite ozonskog omotača i klimatskih promjena u: OŠ „Milorad Musa Burzan“, Podgorica; OŠ „Lubnice“, Berane; OŠ „Stefan Mitrov Ljubiša“, Budva; OŠ “Njegoš”, Kotor; i SSS, Andrijevića. Za potrebe obilježavanja ovog datuma Agencija je pripremila promotivne materijale: majice, torbe, brošuru „Ozon i vi“ i letak „Implementacija Montrealskog protokola u Crnoj Gori“. Takođe., Agencija je 22. aprila – povodom obilježavanja dana Planete Zemlje održala prezentaciju u Osnovnoj školi „Milorad Musa Burzan“.

Projekat: Aktivnosti na smanjnu potrošnje HFC suspatanci“ u okviru projekta realizovane su sledeće aktivnosti: u periodu od 21. do 22. januara 2019. godine u Podgorici održana je „Radionica Uvod u Kigali Amandman na Montrealski protokol“. Cilj ove radionice bio je uvod i prezentovanje Kigalia Amandmana, razmatranje modaliteta njegove efikasne primjene u Crnoj Gori. Učesnici radionice bili su predstavnici: Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva ekonomije / Direkcije za energetska efikasnost, Ekološke inspekcije, Uprave carina, Instituta za standardizaciju Crne Gore, Centra za stručno obrazovanje, Inženjerske komore Crne Gore / Komora mašinskih inženjera, Privredne komore, uvoznici / izvoznici supstanci kao i predstavnici preduzeća za servisiranje rashladnih i klima uređaja.

Radionica je bila podeljena na šest sesija, a učesnici su upoznati između ostalog, sa: opštim aspektima Kigali Amandmana, zakonodavnim okvirom i politikama za ratifikaciju amandmana; dat je pregled EU Uredbe o F-gasovima i iskustva i najbolje prakse u sprovođenju Uredbe o F-gasovima u Evropskoj uniji; pristupima i rješenjima za smanjenje potrošnje HFC supstanci: upravljanje rashladnim fluidima; (obuka i sertifikacija; važnost standardizacije u oblasti klimatizacije, grijanja i hlađenja); dostupne alternative u procesu smanjenja potrošnje HFC supstanci; energetska efikasnost u kontekstu amandmana iz Kigalija; transpozicijom EU propisa o ekološkom dizajnu i energetskom označavanju u Crnoj Gori; alternativama sa niskim GWP potencijalom itd.)

Kao rezultat implementacije Projekta na sjednici Skupština Crne Gore održanoj 28. decembra 2018. god usvojen je Zakon o potvrđivanju Amandmana na Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 001/19). Crna Gora je 25. aprila 2019. godine postala 70. Zemlja članica Kigali amandmana.

„Plane eliminacije HCFC supstanci“ II faza – sredstva za izradu II faze Plana (za period 2020-2025. godina) odobrena su na 82 sastanku Multilateralnog fonda za implementaciju Montrealskog protokola (decembar 2018. god). Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u saradnji sa UNIDO om kao implementacionom agencijom pripremila Predlog Plana, koji će, preko UNIDOa, biti upućen Multilateralnom fondu za implementaciju Montrealskog protokola na komentare i na konačno odobravanje. Implementacija Plana dorinijeće da se eliminiše ostatak HCFC supstanci, kao i da se Crna Gora pripremi za potpunu eliminaciju ovih supstanci i uskladi sa EU zahtjevima u pogledu ove grupe supstanci.

Predlog Plana eliminacije HCFC supstanci koje oštećuju ozonski omotač (II faza) Agencija će uputiti Ministarstvu održivog razvoja i turizma na mišljenje i dalju proceduru usvajanja.

U okviru implementacije **CITES konvencije**, 5 aprila i 20. septembra 2019. god. u Podgorici, u organizaciji Agencije za zaštitu prirode i životne sredine i Uprave carina održane su CITES obuke za carinike.

U cilju unapređenja rada **Nacionalnog help-deska** pripremljeni su: **flajer** „HELP-DESK“ u kojem su date kratke informacije o help-hesku, a navedeni su Zakoni i Pravilnici na osnovu kojih se izdaju dozvole za slobodan promet hemikalija i biocidnih proizvoda. Flajer je postavljen na sajtu Agencije (<https://epa.org.me/wp-content/uploads/2019/10/HelpDesk.pdf>); **brošura** „Crna Gora i propisi EU u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidnim proizvodima“, koja je isto postavljena na sajtu Agencije (<https://epa.org.me/wp-content/uploads/2019/11/Crna-Gora-i-propis-EU-a-u-oblasti-upravljanja-hemikalijama-i-biocid.proizvodima.pdf>).

Agencija za zaštitu prirode i životne sredine se prvi put 2019. godine pridružila akciji koju organizuje Globalna alijansa za eliminaciju boja koje sadrže olovo, te povodom međunarodne sedmice prevencije trovanja olovom, koja se ove godine održavala od 20. do 26. Oktobra. Za potrebe ovog događaja preveden je internacionalni poster koji se takođe nalazi na sajtu

Agencije([link:https://epa.org.me/2019/10/18/20-26-oktobar-medunarodna-sedmica-prevencije-trovanja-olovom/](https://epa.org.me/2019/10/18/20-26-oktobar-medunarodna-sedmica-prevencije-trovanja-olovom/)).

U 2019. godini Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti učestvovao je i na radionicama i sastancima iz djelokruga sektora (lokalnim i međunarodnim).

SEKTOR ZA PRIMJENU ARHUSKE KONVENCIJE I VOĐENJE KATASTRA ZAGAĐIVAČA IZ OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

- U vezi sa projektom “*Assistance to the Western Balkans in pollution prevention, monitoring and reduction, including from risks deriving from industrial accidents*”, izvršeno popunjavanje upitnika “*Capacity building to set up a complex management of environmental data and to develop in-house capabilities for creating GIS Databases with open source software*” na zahtjev Ministarstva održivog razvoja i turizma;
- Urađena dopuna liste rezervisanih imena domena.me, sa domenima koji su od značaja za Crnu Goru za potrebe Ministarstva ekonomije, a tiču se Agencije za zaštitu prirode i životne sredine;
- U periodu januar-februar u vezi sa zadatkom Komisije za popis nepokretne i pokretne imovine Ministarstva održivog razvoja i turizma, Direkcije javnih radova i Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, formirane Rješenjem Broj:101-3952/1, izvršen je popis imovine Agencije za zaštitu prirode i životne sredine i predat predsjedniku Komisije. Urađen je unos imovine Agencije za zaštitu prirode i životne sredine po svim kontima (15-1, 15-2, 15-3, 15-4 i 15-9) u skladu sa obrascem knjigovodstvenog programa Epsilon, radi unosa osnovnih sredstava Agencije u knjigu osnovnih sredstava Ministarstva održivog razvoja i turizma;
- Izrađen finansi izveštaj rada komisije za popis nepokretne i pokretne imovine Ministarstva održivog razvoja i turizma (sa Inspekcijom), Direkcije javnih radova i Agencije za zaštitu prirode i životne sredine;
- Na zahtjev kancelarije zadužene za IPA projekte, Ministarstva održivog razvoja i turizma, izvršena je dopuna projektne dokumentacije u skladu sa komentarima Delegacije EU na aktivnosti iz Projektnog zadatka za jedan od Servisa iz IPA 2016, a koje se tiču EIS-a i EIONET-a, čiji će krajnji korisnik biti Agencija za zaštitu životne sredine;
- Odobren GIZ/ORF BDU podprojekat „Regionalna mreža za upravljanje informacijama o biodiverzitetu i izvještavanje (BIMR) 2“ - njemačko Savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ) u trajanju do decembra, 2020;
- Predstavljene su tri aktivnosti planirane unutar BIMR-a 2: 1) razvoj modula unutar Informacionog sistema zaštite prirode (ISZP) u MKD, CG i BiH, 2) ažuriranje Liste endema Jugoistočne Evrope i 3) BIMR policy paper koji će se baviti pitanjima održavanja, unaprijeđenja i funkcionalnosti ISZP-a u legislativnom smislu;
- U periodu mart-septembar 2019.god. realizovane su aktivnosti na prikupljanju, obradi, validiranju podataka i prilagođavanju formata podataka o kvalitetu vazduha u cilju izrade izvještaja i ispunjavanju obaveze Crne Gore prema EEA na godišnjem nivou;
- U maju su pripremljeni podaci o stanicama za mjerenje kvaliteta vazduha za potrebe projekta u vezi sa premještanjem i izgradnjom novih mjernih stanica;
- Tokom maja rađeno je na Nacrtu akcionog plana za ispunjenje završnih mjerila za poglavlje 27 u dijelu koji se odnosi na buku.
- U julu je urađena izrada specifikacije za tender u cilju odabira drona sa pratećom opremom. Projekat vodi MUP, a dron nabavljamo u cilju prevencije/nadgledanja požara u NP Lovćen;

- U julu su predstavnici Sektora prisustvovali sastanku u Privrednoj komori Crne Gore u vezi sa pokretanjem HUB-a u okviru projekta "Open Data for European Open Innovations (Otvoreni podaci za evropske otvorene inovacije)" – odeon;
- U periodu od 15.-17.jula - Učešće u Ekspertskoj misiji austrijskoj Agenciji za životnu sredinu. Šest pripadnika CG EIONET mreže (asistent NFP, NRC: za vazduh, informacioni sistem, zemljište, komunikacije, inventar GHG gasova) posjetili su austrijsku agenciju u cilju definisanja ključnih elemenata za poboljšanje izvještavanja Agencije za zaštitu prirode i životne sredine CG ka EEA/Eionet;
- U periodu jul-avgust vršen je rad Komisije za primopredaju neizmirenih faktura, dosijea, vozila i opreme oformljene Rješenjem Broj: 101-241/1 od 24.01.2019. god.;
- U periodu septembar-oktobar urađena je kompletna rekonstrukcija IP telefonije za potrebe Agencije;
- U periodu septembar-novembar rađeno je na tehničkoj obradi sakupljenih podataka i informacija radi potrebe izrade Studije zaštite i uspostavljanje zaštićenog prirodnog dobra dolina rijeke Zete;
- 25.-28.11.2019.god. – Prisustvovanje radionici koja je za temu imala procjenu i upravljanje podacima o kvalitetu vazduha u Bratislavi, Slovačka;
- Kontinuirana saradnja sa Ministarstvom javne uprave na portalu eUprava. Portal je dopunjen novim uslugama i licencama, a Ministarstvo je redovno izvještavano o aktivnostima;
- Ostale kontinuirane aktivnosti:
- korekcija Informacionog sistema životne sredine (EIS) koji je razvijen u okviru IPA projekta EuropeAid/135477/C/SER/ME i popunjavanju podataka, u smislu obezbjeđivanja informacija o životnoj sredini;
- svakodnevno ažuriranje baze podataka izdatih dozvola sa objavljivanjem izdatih dozvola na sajt Agencije;
- ažuriranje baze podataka o godišnjim količinama otpada za prethodnu godinu na osnovu dostavljenih izvještaja imaoca otpada u Crnoj Gori;
- ažuriranje baze podataka koja se odnosi na katastar zagađivača u Crnoj Gori;
- svakodnevni poslovi koji se tiču vođenja Informacionog sistema iz oblasti zaštite životne sredine, ažuriranje web sajtova Agencije;
- obnavljanje postupka produženja sertifikata za sve tri adrese: EIS.epa.gov.me, EIS-API.epa.gov.me, EIS-SSO.epa.gov.me. Sertifikati su validni 90 dana nakon obnavljanja;
- za potrebe ostalih sektora Agencije rađeno je uređivanje setova podataka;
- kontinuirana saradnja i distribucija informacija i saopštenja za javnost Agencije za zaštitu životne sredine medijima;
- 13.12.2019.g. - Održan ekološki čas na temu: "Zaštita i očuvanje životinjske vrste vidra", u OŠ „Međuriječje" u Kolašinu. Događaj je realizovan u saradnji Agencije za zaštitu prirode i životne sredine i NVO "Living Green – Živjeti Zeleno", iz Podgorice;
- Kontinuirano prikupljanje i obezbjeđivanje podataka: Godišnjih izvještaja o otpadu (proizvođača, sakupljača i obrađivača otpada, kao i lokalnih uprava - njih 23 o komunalnom otpadu; U vezi sa pomenutim, ostvarena je intenzivna komunikacija sa ekološkom i komunalnim inspekcijama jedinica lokalnih uprava;
- Za potrebe web portala Agencije pripremljena Prijava za evidentiranje držanja primjeraka zaštićenih i drugih divljih vrsta životinja u zatočeništvu;
- 14.03.2019.g.- Završen rad na prikupljanju Prijava za evidentiranje držanja primjeraka zaštićenih i drugih divljih vrsta životinja u zatočeništvu;
- 14.03.2019.g. - Organizovan događaj posvećen početku sezonskog mjerenja polena u Crnoj Gori za TV „Vijesti”;
- 20.03.2019.g. –Organizovana posjeta učenika SSŠ „Spasoje Raspopović” Agenciji;

- Rad na izradi baze podataka držaoca divljih životinja u zatočeništvu;
- 05.04.2019.g.- Učešće u radu okruglog stola na temu: „Planiranje zelenih površina“, u organizaciji NVO „KOD“ i „Zelena platforma“ iz Podgorice;
- 18.04.2019.g. – Organizacija ekološkog časa u OŠ „Milorad Musa Burzan“ u Podgorici, posvećenog 22. aprilu Danu Planete Zemlje;
- 18-21.04.2019.g. – Učešće u organizaciji aktivnosti posvećenih 22.aprilu Danu planete Zemlje / OŠ „Zarija Vujošević“ u Matagužima i aktivnostima sa preduzećem „Čistoća“, Podgorica;
- 19.04.2019.g. – Organizacija ekološkog časa u OŠ „Milorad Musa Burzan“ u Podgorici;
- 21.04.2019.g. – Učešće u emisiji „Sveznalica“, Radia Crne Gore;
- Učešće u organizaciji ekoloških aktivnosti, povodom obilježavanja 29.maja Svjetskog dana vidre;
- Završen rad na obezbjeđivanju katastarsa lovišta za prethodnu godinu;
- Rad na pripremi i oraganizaciji obuke-sastanka operatera koji rade na uređajima za prečišćavanje otpadnih voda kao i nadležnih institucija i predstavnika industrije, čija je odgovornost izvještavanje i priprema NBB/PRTR izvještaja;
- Priprema informacija Ministarstvu održivog razvoja i turizma, koji se odnosi na identifikaciju svih postrojenja koja podliježu obavezama definisanim Zakonom o industrijskim emisijama;
- Rad na organizaciji događaja-05.juna-Svjetskog dana zaštite životne sredine;
- 16.09.2019.g. - Organizacija ekološkog časa OŠ „Milorad Musa Burzan“ u Podgorici, povodom 16.septembra Međunarodnog dana zaštite ozonskog omotača;
- 11.10.2019.g.- Organizacija ekološkog časa u OŠ „Lubnice“, Berane;
- 15.10.2019.g. - Organizacija ekološkog časa u OŠ „Stefan Mitrov Ljubiša“, Budva;
- 22.10.2019.g. - Organizacija ekološkog časa u „Srednjoj mješovitoj školi“, Andrijevica;
- 24.10.2019.g. - Organizacija ekološkog časa u „Njegoš“, Kotor;
- 12.11.2019.g. – Učešće na Nacionalnoj konferenciji „Mogućnosti za primjenu savremenih tehnologija za uspostavljanje pametnog sistema upravljanja otpadom u Crnoj Gori“;
- 09.12.2019.g. – Učešće na okruglom stolu „Mogućnosti za rješavanja pitanja plastične ambalaže u vrijednosnom lancu hrane i pića“. MORT/ NVO „Green life“ iz Podgorice;
- 25.12.2019.g. – Učešće na sastanku u na temu: „Razvoj softvera za registar otpada, IWMCP“ /CIO, Coreit-a;
- U skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama (“Sl.list CG”, br.44/12,30/17) Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u 2019.god. primila 70 zahtjeva za Slobodan pristup informacijama. Broj usvojenih zahtjeva 43, broj odbijenih 27. U roku je riješeno 70. Broj podnijetih žalbi 1, nakon izjašnjenja dostavljenog Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup infpormacijama obustavljen je postupak.

Arhus Berane

- 30.01.2019.g. – Saradnja u radu na izradi Strateškog plana razvoja opštine Berane 2019-2023;
- 13.02.2019.g. - Radionica na temu Finansiranje projekata i programa NVO iz državnog budžeta;
- 11.03.2019.g. – Sastanak predstavnika Arhus centra sa NVO Centar za zaštitu i proučavanje ptica / Nastavak realizacije projekta – u susret dolaska roda u Beranama - telematsko praćenje - video monitoring za praćenje roda u naučno istraživačke svrhe i omogućavanje internet konekcije CZIP;
- 12.03.2019.g.- Učešće na okruglom stolu - „Moj grad i pregovaračko poglavlje 27” – Opština Berane u organizaciji NVO Sjeverna zemlja;

- 03.04.2019.g. - Organizovana posjeta učenika OŠ „Radomir Mitrović” koji su ujedno i članovi Eko sekcije Arhus centru u Beranama;
- 12.04.2019.g. - Potpisan Memorandum o saradnji između NVO Sjeverna zemlja – iz Berana, Agencije za zaštitu prirode i životne sredine- Arhus centra Berane – Opštine Berane i NVO „Centar ekoloških inicijativa” iz Berana;
- 22.04.2019.g. - U organizaciji Arhus centra Berane, realizovane su aktivnosti povodom obilježavanja Međunarodnog dana Planete Zemlje;
- 24.04.2019.g. - Priprema izvještaja za period od 05.07-31.12.2018.g. o Primjeni Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija;
- 23.05.2019.g. - U organizaciji Arhus centra Berane organizovan sastanak sa NVO „Centar Ekoloskih inicijativa iz Berana, vezan za bazu podataka mapiranja divljih deponija u Beranama;
- 29.05.2019.g. - Potpisan Memorandum o formiranju Mreže Arhus centara Crne Gore;
- 05.06.2019.g. - Obilježavanje 5 juna, Svjetskog dana zaštite životne sredine;
- 11.09.2019.g. - Posjeta predstavnika NVO „Centar ekoloških inicijativa” iz Berana u cilju pružanja institucionalne podrške za održavanje radionice za predstavnike medija;
- 18.09.2019.g. - Inicijativa od strane NVO „Oaza znanja”-Podgorica za institucionalnu podršku u realizaciji međunarodnog Eko konkursa za profesore i nastavnike;
- 16-17.10.2019.g. - Godišnji sastanak Arhus centara jugoistočne Evrope- Beč, Austrija;
- 17.12.2019.g. - Okrugli sto sa NVO sa sjevera Crne Gore /predstavnici Ministarstva održivog razvoja i turizma, Agencije za zaštitu prirode i životne sredine , Opštine Mojkovac, NP Crne Gore, Nvo Sjeverna zemlja- Berane, Nvo Natura- Kolašin, Nvo Breznica- Pljevlja. Cilj /unaprijeđenje saradnje između državnih institucija, NVO i građana;
- 23.24.12.2019.g. - Učešće na radionici na temu „ Energetska efikasnost i korišćenje solarne energije za smanjenje negativnog uticaja na klimatske promjene”- Biznis centar Berane;
- 30.12.2019.g. - Sastanak sa NVO Centar Ekoloških inicijativa/Plan realizacije projektnih aktivnosti vezano za zelenu ekonomiju, za 2020.godinu.

ODJELJENJE ZA RADIOLOŠKU I NUKLEARNU SIGURNOST I BEZBJEDNOST I ZAŠTITU OD JONIZUJUĆEG I NEJONIZUJUĆEG ZRAČENJA

➤ Informacija o najvažnijim aktivnostima

Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja osnovano je 2011.godine u okviru Agencije za zaštitu životne sredine u skladu sa preporukama Evropske Komisije i Međunarodne agencije za atomsku energiju. Ono vrši stručne i sa njima povezane upravne poslove iz oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja koji se odnose na:

- sistematsko ispitivanje sadržaja radionuklida u životnoj sredini (monitoring);
- izradu analiza i izvještaja o stanju radioaktivnosti životne sredine;
- prikupljanje i objavljivanje informacija od interesa za životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- vođenje informacionog sistema o stanju radioaktivnosti u životnoj sredini;
- prikupljanje informacija o radijacionim udesima;
- izdavanje dozvola za proizvodnju, promet i korišćenje izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala;

- izdavanje potvrda o evidentiranju izvora jonizujućeg zračenja;
- izdavanje potvrda o ispunjenosti uslova za stručnu osposobljenost lica odgovornog za zaštitu od jonizujućeg zračenja;
- vođenje registra prijave izdatih dozvola, potvrda o evidentiranju i sertifikata;
- formiranje i održavanje baze podataka (centralni registar) o izvorima jonizujućeg zračenja i korisnicima tih izvora, radioaktivnim materijalima, profesionalno izloženim licima, o radioaktivnom otpadu i vršenje kontrole evidencija koje vode korisnici, kao i o drugim podacima od značaja za zaštitu od jonizujućeg zračenja i radijacionu sigurnost;
- naganje i učestvovanje u sprovođenju mjera zaštite od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti; zaštitu od nejonizujućeg zračenja;
- saradnju sa nadležnim državnim organima, međunarodnom agencijom za atomsku energiju i drugim međunarodnim tijelima i nadležnim organima drugih država u vezi sa sprovođenjem zakona;
- dostavljanje sredstvima javnog informisanja, nadležnim državnim organima i međunarodnoj agenciji za atomsku energiju informacija od značaja iz oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti;
- davanje mišljenja na zahtjev nadležnih državnih organa u vezi sa pristupanjem međunarodnim konvencijama i drugim sporazumima iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja i radijacione sigurnosti.

Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja, takođe vrši stručne i sa njima povezane upravne poslove iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja :

- izdavanje i oduzimanje dozvola za korišćenje izvora elektromagnetnog polja;
- izdavanje i oduzimanje dozvola za obavljanje stručnih poslova zaštite od nejonizujućih zračenja;
- izdavanje i oduzimanje dozvola za korišćenje uređaja koji emituju ultrazvuk;
- izdavanje i oduzimanje dozvola za korišćenje uređaja koji emituju optičko zračenje ili sadrže izvore optičkog zračenja;
- izdavanje i oduzimanje dozvola za stručno osposobljavanje lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja;
- izradu stručne osnove Programa sistematskog ispitivanja nivoa nejonizujućeg zračenja;
- pripremu informacija o sprovođenju programa monitoringa;
- vođenje registra o nejonizujućem zračenju;
- praćenje donošenja i primjenu propisa, preporuka i direktiva EU u oblasti izdavanja dozvola za zaštitu od nejonizujućeg zračenja i pripremanje izvještaja i informacija iz djelokruga navedenih aktivnosti.

➤ **Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini**

Shodno članu 9 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti („Službeni list Crne Gore”, broj 56/09), Agencija za zaštitu prirode i životne sredine priprema godišnji Predlog programa sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini, koji na predlog Ministarstva održivog razvoja i turizma, usvaja Vlada Crne Gore. Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini, koji se sprovodi od 1999. godine, vrši se radi utvrđivanja prisustva radionuklida u životnoj sredini i procjene nivoa izlaganja stanovništva jonizujućem zračenju i to u normalnim uslovima, u slučaju sumnje na radijacioni udes i u toku radijacionog udesa.

Monitoring radioaktivnosti životne sredine u Crnoj Gori sprovodi se godišnje i obuhvata: ispitivanje jačine apsorbovane doze gama zračenja u vazduhu, sadržaja radionuklida u vazduhu, čvrstim i tečnim padavinama, rijekama, jezerima i moru, zemljištu, građevinskom materijalu, vodi za piće, životnim namirnicama, stočnoj hrani, ispitivanje nivoa izlaganja jonizujućem zračenju (prevashodno gasu radonu) u boravišnim prostorijama i radnoj sredini.

Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u toku 2019. godine definisala Plan programa monitoringa za 2020. godinu i pripremila Izvještaj o monitoringu radioaktivnosti u životnoj sredini Crne Gore za 2018. godinu.

Program sistematskog ispitivanja radionuklida u životnoj sredini za 2018. godinu realizovao je DOO „Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica“.

Koncentracija analiziranih radionuklida u svim segmentima životne sredine, kao i u hrani i vodi za piće kretala u istim granicama kao i prethodnih godina tj. u dozvoljenim granicama. S obzirom da na teritoriji Crne Gore, kao ni van njenih granica, nije bilo nuklearnih/radioloških akcidenata/incidenata koje su mogle ugroziti naše stanovništvo zaključuje se da stanovništvo Crne Gore u toku 2018. godine nije bilo prekomjerno radiološki opterećeno.

➤ **Izdane dozvole u toku 2019. godine**

U skladu sa **Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti** („Sl. list CG“, broj 56/09), **Zakonom o prevozu opasnih materija** („Sl. list CG“, br. 05/08) i važećim podzakonskim aktima, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine u 2018. godine izdala je:

- **14** dozvola za obavljanje radijacione djelatnosti - korišćenje izvora jonizujućeg zračenja;
- **27** dozvola za promet (uvoz, izvoz, tranzit) izvora jonizujućeg zračenja i rezervnih djelova;
- **18** dozvola za prevoz radioaktivnog materijala.
- Odbačena su **4** zahtjeva za izdavanje rješenja za obavljanje radijacione djelatnosti;

Službenici ovog odjeljenja učestvovali su u **13** komisija za utvrđivanje ispunjenosti uslova za obavljanje radijacione djelatnosti. Takođe u samom procesu izdavanja dozvola nije redovno ažurirana RAIS baza podataka kao i baza o profesionalno izloženim licima zbog tehničkih manjkavosti istih.

Službenici ovog odjeljenja su redovno učestvovali u vježbama koje organizuje IEC (Medjunarodni centar za vanredne situacije) u okviru Međunarodne agencije za atomsku energiju, a koje imaju za cilj poboljšanje razmjene informacija, reakcije i traženja pomoći u slučaju radijacionih ili nuklearnih akcidenata i incidenata.

Službenici ovog odjeljenja su učestvovali u pripremi velikog broja Strategija, i pripremi Predloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti i podzakonskih akata u navedenom periodu.

Takođe, službenici ovog odjeljenja su u toku 2019. godine davali mišljenja na zahtjev nadležnih institucija, pravnih i fizičkih lica, koja se tiču kako jonizujućih tako i nejonizujućih zračenja.

➤ **Saradnja sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju u 2018. godini**

- 1. RER 9111 Uspostavljanje Održive Nacionalne Regulatorne Infrastrukture Nuklearne i Radijacijske sigurnosti** - Establishing a Sustainable National Regulatory Infrastructure for Nuclear and Radiation Safety;
- 2. RER 9127 Uspostavljanje Poboljšanja Pristupa Kontrole Izlaganja Javnosti Radonu** - Establishing Enhanced Approaches to the Control of Public Exposure to Radon;
- 3. RER 9128 Jačanje Nacionalnih Kapaciteta za Radiološku Zaštitu Radnika na Radu i Profesionalno Izloženih Lica** - Strengthening National Capabilities for Radiological Protection of Workers and Occupational Exposure Control;
- 4. RER 9130 Jačanje i Harmonizacija Nacionalnih Kapaciteta za Odgovor na Nuklearne i Radiološke Vanredne Situacije** - Strengthening and Harmonizing National Capabilities for Response to Nuclear and Radiological Emergencies;
- 5. RER 9109 Jačanje Obrazovanja i Infrastrukture za Obuku i Izgradnju Nadležnosti u Radijacionoj Sigurnosti** - Strengthening Education and Training Infrastructures and Building Competence in Radiation;
- 6. RER 9132 Jačanje Tehničkih Sposobnosti Zemlje Članice u Zaštiti od Zračenja u Medicini** - Strengthening Member State Technical Capabilities in Medical Radiation Protection;
- 7. RER 6028 Uspostavljanje Kontrole Kvaliteta u Rentgen Dijagnostici** - Establishing Quality Assurance/Quality Control in X- Ray Diagnostics;
- 8. RER 9107 Jačanje Sposobnosti Upravljanja Radioaktivnim Otpadom** - Strengthening Radioactive Was Management Capabilities;
- 9. RER 1013 Podrška Upravljanja Kvalitetom Vazduha(faza II)** - Supporting Air Quality Management (Phase II);
- 10. RER 9120 Podrška Realizacije Dekomisije za Objekte koji koriste Radioaktivni Materijal** - Supporting Decommissioning Implementation for Facilities Using Radioactive Material
- 11. RER 9121 Podrška Programa Sanacije Životne Sredine** - Supporting Environmental Remediation Programmes;
- 12. RER 0040 Podrška Održivosti Programa Aktivnosti** - Supporting Sustainability of Programme Activities;
- 13. RER0037 Podrška Pregleda Programa i Planiranje** - Supporting Programme Review and Planning.